

Citiți lecția din manual: *Studiu de caz: Gheorghe Gheorghiu-Dej*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Studiu de caz: Gheorghe Gheorghiu-Dej

1. „Vulpea din Carpați”

- Gheorghe Gheorghiu-Dej, supranumit „vulpea din Carpați” „Stalin de România” sau „Machiavelli al Balcanilor”, a fost primul lider comunist român și arhitectul politicii de stalinizare;
- 8 noiembrie 1901 - s-a născut Gheorghe Gheorghiu în orașul Bârlad din județul Tutova, al cincilea dintre copiii lui Tănase Gheorghiu și ai Anicăi, muncitori;
- 1907-1913 - micul Gheorghe a fost înfiat de unchiul său Nicolae Gheorghe Ionescu din Moinești (1903) și a urmat cursurile gimnaziale în cadrul Școlii din Lucăcești;
- 1913-1917 - după abandonarea studiilor, tânărul Gheorghiu a lucrat la o fabrică de cherestea, o țesătorie și pe la meșteri dogari din Piatra Neamț și Moinești;
- 1917-1922 - Gheorghe s-a angajat ca ucenic electrician la rafinăria „Steaua Română” din Moinești, iar apoi a lucrat la atelierele C.F.R. din Galați, rafinăria din Câmpina și o stație de triaj din Galați;
- 1926 - la Galați, Gheorghiu s-a căsătorit cu Maria Stere Alexe, împreună având două fiice;
- 1930-1933 - Gheorghe s-a înscris în P.C.d.R. și după ce a fost acuzat de „*agitație comunistă*” și transferat disciplinar la stația de triaj din Dej (1932-1933), a primit supranumele „Dej”;
- martie 1933-12 august 1944 - ca urmare a rolului jucat în organizarea grevei de la Atelierele C.F.R. „Grivița” din București (15-16 februarie 1933), Dej a fost arestat și condamnat la 12 ani de muncă silnică ⇒ a devenit liderul facțiunii din închisori a partidului (Gheorghe Apostol, Nicolae Ceaușescu, Miron Constantinescu, Alexandru Drăghici, Teohari Georgescu și Alexandru Moghioroș) și mentorul lui Nicolae Ceaușescu.

2. „Stalin de România”

- 12 august 1944 - cu ajutorul comunistului Ion Gheorghe Maurer, Dej a evadat din închisoare;
- 4 noiembrie 1944-30 decembrie 1947 - după îndepărtarea de la putere a mareșalului Ion Antonescu (23 august 1944), a debutat ascensiunea politică a lui Dej: Ministrul comunicațiilor în guvernele general Constantin Sănătescu și general Nicolae Rădescu (1944-1945); Ministrul comunicațiilor și lucrărilor publice și Ministrul economiei naționale în guvernele Petru Groza I și II (1945-1947); secretar general al P.C.d.R.;
- 1946-1957 - Gheorghe Gheorghiu-Dej și-a consolidat puterea în partid prin eliminarea adversarilor politici: Ștefan Foriș (1946: executat); Lucrețiu Pătrășcanu (1954: executat); „*deviaționiștii de dreapta*” Ana Pauker, Vasile Luca și Teohari Georgescu (1952: eliminați din partid/inchiși); „*conspiraționiștii*” Iosif Chișinevschi și Miron Constantinescu (1957: eliminați din partid).
- 1948-1965 - Dej a impus stalinizarea României:

I. Pe plan intern: crearea partidului unic, P.M.R., prin fuziunea forțată dintre P.C.d.R. și P.S.D. (1948); adoptarea constituțiilor totalitare din 1948 și 1952; etatizarea întreprinderile industriale, bancare, de asigurări, miniere, transporturi și de telecomunicații prin Legea Naționalizării (1948); subordonarea față de stat a B.O.R. (Biserica Ortodoxă Română) - 1948; crearea Direcției Generale a Securității Poporului (1948); ideologizarea și cenzurarea culturii, științei și educației după model sovietic (1948); lichidarea rezistenței anticomuniste armate (1948-1962); înființarea miliției (1949); colectivizarea agriculturii (1949-1962); industrializarea forțată a României prin planuri cincinale.

II. Pe plan extern: România a aderat la organizația economică C.A.E.R. (1949); statul român a fost membru fondator în organizația militară O.T.V. (1955); dacă la început Dej a urmat fidel linia trasată de U.R.S.S., după retragerea trupelor sovietice din România (1958), a inițiat o politică de desprindere de Moscova, documentul relevant fiind Declarația P.M.R. din aprilie 1964.

- 19 martie 1965 - Gheorghe Gheorghiu-Dej s-a stins din viață (a suferit de cancer la plămâni).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

https://www.youtube.com/watch?v=r2VEO_hl1kU

<https://www.youtube.com/watch?v=R1F7O2tiSsg>

Fișă de lucru: Studiu de caz: Gheorghe Gheorghiu-Dej

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Din munți la Dunărea bogată,
Iubit e un nume între viteji,
Încântă inima înfocată,
Un nume scump: Gheorghiu-Dej. (...)
Te cântă holdele în soare,
Te cântă apele-n vârtej,
Fiu drag al clasei muncitoare,
Tovarășe Gheorghiu-Dej! (...)
Nu-s dușmani ca să ne înspăimânte,
Noi ținem sus al nostru steag,
Avem Partidul mare în frunte,
Conducătorul nostru drag.”

(George Klein, *Imn închinat tovarășului Gheorghiu-Dej*)

B. „Gheorghiu-Dej, căruia îi scriam din când în când, numindu-l Iubite Tovarășe Dej, a pierit dintre noi, cu tinerețea, cu puterile și voiniciile lui (...). Stau și plâng, condeiule al meu, pe un mormânt, revoltat, că ziua s-a stins și că pământul, care a primit în el unul după altul pe Domnitorii noștri, a cutezat să primească și țărâna scumpului general al neamului românesc, scufundat în cea mai cumplită jale.”

(Tudor Arghezi, *Despre moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej*)

1. Precizați, pe baza surselor A și B, practica politică totalitară ce reiese din ambele texte.
2. Menționați, pe baza surselor A și B, câte două expresii care se încadrează în această practică politică.
3. Comparați sursele A și B din perspectiva genului literar în construirea imaginii conducătorului.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrinu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Barcan, Doina, Sterpu, Bogdan, *Regimul comunist în România (decembrie 1947-decembrie 1989)*, Editura Institutul European, Iași, 2003.
8. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
9. Shafir, Michael, *România comunistă (1948-1985). O analiză politică, economică și socială*, Editura Meteor Press, București, 2020.
10. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
11. Giurescu, Dinu C., *România în timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej*, Editura Enciclopedica, București, 2017.
12. Tănase, Stelian, *Elite și societate: guvernarea Gheorghiu-Dej (1948-1965)*, Editura Humanitas, București, 2006.